

Seadus ja Kohus.

Õigusteadline ajakiri.

Ilmub üks kord kuus.

Toimetus ja talitus Tallinnas,

S. Turul nr. 16, raekoja vastas.

Segewa toimetaja: wann. advokadi abi **A. Sirk.**

Segewa toimetaja kirjade aadress: РЕВЕЛЬ, Suurel Karja uul., nr. 15, kort. 4.

№ 4.

April.

1913.

Pärandatava rendi leping.

Pärandatava rendi lepingut tarvitatakse meil veel õige harva, selle peale vaatamata, et see mitmesugustel eeltingimistel õige kindlat ja asjakohast õiguslist wahetorda juudaks luua. Wististe on nimetatud nähtuse põhjuselks see, et selle lepingu kohta käiwaid seadusi veel wähe tuntakse, puudub ju meil ifka veel eraõiguse tõlge. Walti kubermangude eraõiguses leiame pärandatava rendi kohta järgmised määrused:

§ 4131. Pärandatava rendilepingu kaudu annab kaswutandwa (плодоприносящій) liikumata waranduse omanil selle waranduse tarwitamise pärandatawale rentnikule iga-aastase maksu eest, mis selle waranduse sisse tuleku kohane, kas igaweseks wõi wähemalt teatama arwu põlwezeni.

Tähendus 1. Talumaade pärandatava rendilepingu kohta w.: Gestimaa Talurahwa Seadus 5. juulist 1856 a. § 184 ja järgm., Viwimaa Talurahwa Seadus 13. now. 1860 a. § 112 ja järgm.

Tähendus 2. Wuteri usu kirikute päralt olemaid liikumata warandusi ei wõi mitte muidu pärandatawale rendile anda, kui sifemiste asjade ministri lubal.

§ 4132. Pärandatava rendi leping peab kirjalik ja awalikkudesse kohtu raamatutesse sisse kirjutatud olema.

§ 4133. Awalikkudesse kohtu raamatutesse sissekirjutamine annab pärandatawale rentnikule asjaõiguse renditud warandust nii tarwitada, nagu omanil, ja kõik muud niisuguse tarwitamise kohased õigused.

§ 4134. Mõlemate lepingu poolte õigused ja kohused lähewad ka nende pärijate kätte ilma lepingu uuendamiseta pärast rentniku wõi rendile andja surma.

§ 4135. Kui lepingus sellekohast teeldu ei ole, siis wõib pärandataw rentnik oma õigust wõerandada, ja seda mitte ainult oma surma puhuks, waid ka seda õigust müüa, wahetada, kinkida jne. Ta peab

niisugusel korral ainult omanikule sellest teatama, ja viimane ei või uut rentnikku endise lepingu järel vastu võtmata jätta; ainult siis on omanikul õigus uue rentniku vastu olla, kui tal küllalt põhjust on karta, et uus rentnik liikumata varanduse võib ära laastada, ja ta küllalt kindlustust (tagatist) selleks ei paku, mis tema tehtud kahju võiks tinni latta.

§ 4136. Kui pürandataw rentnik tahab oma rendiõigust kolmandale edasi anda, siis ei ole ta kohustatud sellele teatama, kelle käest ta maa rendile võtnud, ega ka rendileandja käest luba küsima.

§ 4137. Pürandatawale rendile antud liikumata varanduse täikaldi võerandamise võib rendile andja ära keelda.

§ 4138. Kui pürandatawale rendile antud varandus müügi alla tuleb, siis on omanikul ostu-eesõigus, mis ta kahe kuu jooksul võib teostada.

§ 4139. Kui omanik pürandatawale rendile antud liikumata varanduse ära müüb või muul teel võerandab, siis ei muutu selle tagajärjel pürandatawa rentniku õigused.

§ 4140. Pürandatawalt renditud liikumata varanduse kätteandmise asjus on rendileandjal needjamad kohused kanda, nagu ajutisegi rendi puhul.

§ 4141. Renditud varanduse sündjas korras pidamine on ainult pürandatawa rentniku kohuselt, kes, kui teistiti kokku lepitud ei ole, ei või selleks omaniku käest ka tarvilikkude kulude katmist nõuda.

§ 4142. Kui pürandataw rentnik liikumata varanduse peale serwituid, maa-kohustused või obligatsioonid koormab, siis lõppewad need ilhes tema rendiõigusega, ja rendileandjal on õigus neid mittemaks- waks tunnistada.

§ 4143. Rentniku esimeseks kohuseks on kindlatel kofkulepitud tähtaegadel rendiraha ära maksta.

§ 4144. Kui renti saadustega maksetakse, siis käib § 1334. *) ka pürandatawa rendi kohta.

§ 4145. Rendileandja ei või oma tahtmise järele rendimaksu kõrgendada, kuigi liikumata varanduste sissetulek paranduste või maa juurdeuhtumise tagajärjel tõuseb.

§ 4146. Pürandataw rentnik ei või rendimaksu alanlamist nõuda, kuigi liikumata varandus väheneb või haltweneb, niisama ei või ta renti maksmata jätta ikalduste või teiste õnnetuste puhul.

§ 4147. Kui lepingu tegemise puhul rentnik omanikule teatawa summa raha, peale aastase rendi, on ära maksnud, siis arwatakse see raha, kui tema kohta kahilus tärtab, pandiks, ja sellepärast on ta pürandatawa rentniku omandus.

*) § 1334. Kui obrokti peab saadustega, aga mitte rahaga tasutama, siis on obrokti pidaja kohustatud neidsamu saadust andma, mis tema käes olewast liikumata varandusest on saadud, ja maaomanik on kohustatud nendega leppima ilma nende headuse peale waatamata. Kui aga obrokti pidaja oma süü tõttu saadusi pole olnud, siis ei wabasta see teda mitte saaduste maksimisest.

§ 4148. Pärandataval rentnikul on õigus liikumata warandust iga pidi kasulikult muuta, kuigi wiimane selle tagajärjel fisu ja kuju muudaks. Kui rentniku süü tagajärjel waranduse väärtus on langenud, siis on ta kohustatud rendilepingu lõpu järel omanikule sellest tärkanud kahju ära tasuma.

§ 4149. Kui pärandatava rentniku surma järel temal seadusliku pärijaid ei ole ega ta testamenti oma rendiõiguse kohta ei ole teinud, siis kustub pärandatav rent ja liikumata warandus läheb wabalt omaniku kätte tagasi. Kui aga liikumata warandus teatava arwu põlwedeni oli rendile antud, siis kustub, teadagi, rendiõigus kohe, kui lepitud arw rentniku põlwefid ära kustuvad.

§ 4150. Viitwimaal võib omanik liikumata warandust tagasi ja pärandatava rentniku wäljatõrjumist nõuda: 1) kui wiimane õige tuntawalt liikumata waranduse väärtust alandab, 2) kui ta selle liikumata waranduse ilma omanikule teatamata ära müüb, 3) kui ta kolme aasta, kirikumaadel aga kahe aasta renti ei ole ära maksnud.

§ 4151. Kuramaal võib rentnikku ainult wiimajel põhjusel (w. § 4150.) kohast wälja tõrjuda. Muidu on seal omanikul, kahju puhul, õigus taju nõuda, ilma teatamata wõerandamise puhul — ostu-eesõigus.

§ 4152. Eestimaal ei wõi see, kes liikumata waranduse pärandawalt rendile annud, seda milgi tingimistel tagasi nõuda. Kui rentnik pärandatawalt renditud warandust wõerandab, siis tärlab sellest omanikule ainult ostu-eesõigus; wäärtuse alandamine ja rendi maksude wõlgnemine annawad ainult õiguse kas kindlustust, wõi taju wõi sunnilist maksutäitmist nõnda.

§ 4153. Pärandatav rentnik võib oma rendilepingu sel wiisil ära lõpetada, kui ta renditud liikumata warandusest lahtub. Kuid nii sel puhul, kui ta § 4150 tähendatud kordadel ei ole rentnikul õigust antud kulude ja üleülbse selle tasumist nõuda, mis temale pärandatava rendi omandamine toonud; oma poolt peab rentnik kõigi nende kahjude eest wastutama, mis ta liikumata warandusele teinud.

§ 4154. Kui rendile antud warandus täielikult oisa saab, siis kaob ühtlasi sellega kogu lepingust tärkanud wahetord rentniku ja omaniku wahel. Kui aga warandusest üks osa hukka saab, siis jääb nende wahetord endiseks.

Tööliste riikline kinnitamine Wenemaal.

A. Kastra.

I.

Tööliste riiklise kinnitamise alal astus Wenemaa 23. juunil 1912. aastal esimese sammu. Tuba see iseenesest on sündmus, millel suur ajalooline tähtsus ei puudu. Arwatawaste järgnewad esimehetele

fammule peagi teised fammad, muidugi selle järele, kudas ühiskondliste wahelordade jõuud arenewad ja muutuwad. Kõllalt piltlikult tõendab seda isegi kinnituse seaduse eelnõude lühikene ajalugu, mille juures fiin pisut peatame.

Esimest kord kuuleme tööliste riiklisest kinnitamisest 1904. a. lõpul ja 1905. aasta algul. 12. detsembril 1904. aastal anti Kõigetõrgem kiskutiri wälja (awaldati 1905 a. jaanuarikuu algul), mille neljandast punktist loeme: „Meie poolt juba tarwitusele wõenud wabrikute, tehaste ja tööstusetööliste saatuse kindlustamise abinõude edaspidijätk arendamisel tunnistame nende riiklise kinnitamise fiskejeadmise eest hoolitsemise ebasüükkamataks.“

Peale 9. jaanuari 1905. aasta sündmuse korraldati iseäraline komisjon, kes Schidlowski juhatusel „Peterburi ja tema ümbruses asuwate tööliste rahulolematuse põhjuse järele pidi uurima ja abinõusid otsima, et neid tulewikus ära kaotada.“ Seda komisjoni nimetatatse lühidalt Schidlowski komisjoniks. Schidlowski komisjonist olid ka tööliste saadikud osa wõtma kutsutud. Oma saadikute walimistel awaldasid tööliised „rahulolematuse põhjuse“ sedawõrt terawalt, et walitus paremaks pidas tööliste saadikute arwamist mitte ära kuulatagi. 20. weebbruaril 1905. aastal otsustas ministritekomitee Schidlowski komisjoni ära kaotada ja tema asemele kaks uut komisjoni asutada: üks tööliste kinnitamise küsimuse ja teine üleüldise tööliste seisukorra parandamise abinõude arutamiseks.

Esimene komisjon algas oma tööd Timirjasewi juhatusel. Ta kogus materjali tööliste kinnitamise küsimuse kohta ja töötas mitu eelnõu wälja, nimelt õnnetuste, haiguste, wanadusenõrkuse ja töödõimetuse wastu kinnitamise seaduste eelnõud. Suwitaw oleks nende eelnõude fisu lähemalt waadelda, kuid fiinkohal ei jätku selleks ruumi. Tähendan ainult, et wanadusenõrkuse ja töödõimetuse kinnitamise seaduse eelnõu järele töölistele peale 55 aasta wanuselt abiraha oleks hatatud maksma, ehk jälle sellest ajast algades, millal tööline töödõimetuks jäi. Kõige alam abiraha määr oli 24—36 rbl. aastas. Abiraha summa suurenes selle järele, kui kaua keegi laskassee maksusid oli maksnud. Seda seadust kawatseti esialgul ainult wabrikutööliste kohta maksma panna.

Timirjasewi komisjon ei saanud mitte ainuski üleüldist koosolekut ära pidada, waid läks enne laiali.

Teine komisjon, mida Kokowitow, praegune peaminister, juhatab, tuli esimest korda 16. mail 1905. aastal üleüldijätk koosolekute koftu. Koosolekust wõtsid wabrikantide asemikud osa. Üleüldise oli koosolekul üle 180 inimese. Kokowitow pööras kõnega koosoleku poole, kus ta muu seas tähendas, et walitus 80. aastatel algatud wabrikuseaduste täiendamise tööd edasi tahab jatkata, kuna „laialine ja tugew streikide ja rahutuste suurenemine tööliste keskel ainult alusjätks oli, et nende töödega kiirendada.“ Koosolekule pani Kokowitow ette kaste seaduse eelnõu arutama hatata: 1) tööpäewa lühendamise tööstuslistes ettevõtetes ja 2) streikide eest karistamise ära kaotamine.

Wabrikandidid astusid sellele kawatsusele waenulikult wastu, kuid wiisakaid ja kawalaid põhjusti selleks ette tuues, mispäraft mitte soowitaw ei ole neid eelnõusid arutama hakata: 1) koosolekul ei ole tööliliste asemilla, 2) bürokratia on seltskonna ees usalduse kaotanud, sellepäraft peab seadusi kõrgemas esitusekogas wälja töötama, 3) wabrikandid wotasid, et neile ette pannakse töölilisteküsimust tema igatülges juuruses arutama hakata, kuid nüüd soowitatakse ainult üffikuid katkendisi seaduseandlistest kawatjustest arutama hakata, mis tööliliste ridades rahutusi ära kaotada ei suuda. Kui Kokoowitow sellepäraft peale käis, et eelnõusid arutama hakata, teatas Krestownikow wabrikantide nimel 18. mai koosolekul: wiimased sündmused Kauges Idas on kõigi sellega koos, mis Poolamaal, Kaukasias ja mujal Wenemaal ette tuleb, meid rahutuks ja närwlikuks teinud ja meie ei suuda rahulikult tööd teha. Ministri palwed rahulikuks jääda ja weel paariks päewaks kofku jääda, et tööliliste tööpäewa lühendamise eelnõud läbi arutada, ei awaldanud mõju. Peale koosoleku wahetega teatasid wabrikandid, et nemad oma otsuse juurde jääwad, ja lahkusid selle järele kõik koosolekult.

Sellega lõppes esimene järk tööliliste kinnitamise seaduste eelnõude ajaloost.

Nüüd wõttis kaubanduse- ja tööstuseministerium seaduse-eelnõude walmistamise oma kätte. 1906. a. aprillikuuls walmistas ministerium ministri Fedorowi juhatusel 8 seaduse-eelnõu walmis. Aprillikuul astus esimene riigivolikogu kofku ja neid eelnõusid taheti riigivolikogusse anda. Walitsus ei tahtnud ilma wabrikantide heakskiitmiseta eelnõusid riigivolikogusse anda, sellepäraft asutati sellekohane nõukogu, millest suur-etterõõtjad osa kutsuti wõtma. Kaubanduse- ja tööstuseministri Fedorowi juhatusel pidas see nõukogu 15—21. aprillini oma istumisi. Kõik 8 eelnõu anti selle nõukogu kätte arutada, nimelt: 1) tööliliste töölepingu määrused, 2) tööpäewa pikkus, 3) tööliliste haiguse wastu kinnitamine, 4) tööliliste õnnetusejuhtumiste wastu kinnitamine, 5) tööliliste kindlustamise hoiukassad, 6) odawate korterite ehitamise eest hoolitsemine, 7) tööstuse ülewaltous (inspektion) ja 8) tööstusekohjade järeleseadmine.

Nõgu siit näha, ei ole wanadusenõrkuse ja töödõimetuse wastu kinnitamise eelnõu mitte enam teiste hulgas, waid selle asemele on „tööliliste kindlustamise hoiukassa“ astunud. Minister Fedorow pidas wanadusenõrkuse ja töödõimetuse wastu kinnitamist Wenemaal weel liig warasaks.

Suwitaw on praegusel ajal Fedorowi seletuskirja lugeda, mis ta eelnõude juurde oli liisanud. Ta arwustas küllalt põhjalikult walitsuse politikat töölilisteküsimuse asjus, ja pidas tarwilikult laialist muudatust ja uuendusi selles ette wõtta, kuid ruum ei luba selle juures pikemalt peatada. Waatame ühildalt, mida sisaldawad Fedorowi kinnitamise seaduse-eelnõud. Kõige pealt olgu tähendatud, et arsilme abiandmine haigekassadest ära on eraldatud ja sünnib täielikult wabrikantide kulul. Iga wabrik ja tehase juurde, kus 50 ja rohkem töölisi, on haigekassa asutamine sunduslik. Kus

wähem töölisi, need ühinewad ja asutawad üleüldise haigekassa. Haigekassas walitseb laialine omawalitsus. Haigekassa peakoosolek seisab ainult haigekassa liikmete poolt walitud wolinikudeest koos. Eesiseisuses on $\frac{2}{3}$ tööliste wolinikka ja $\frac{1}{3}$ wabrikandi asemikka. Peakoosolekul kui ka eesiseisuses walitakse juhataja healteenamusega. Abiraha kõige wäiksem määr on $\frac{1}{2}$ päewapalgast ja makstakse abiraha esimesest haiguspäewast algades kuni terweksaamiseni, aga mitte kauem kui 26 nädala jooksul. Sünnitamise korral makstakse 4—6 nädala jooksul terve palk abirahaks. Surma korral makstakse matuserahaks 20—30-kordne päewapalk. Haigekassa maks oli töölistele 1—3 protsenti palgast ja wabrikantidel pool sellest summast, mis töölised maksid. Haigekassad maksid kuu e n ä d a l a jooksul neile oma liikmetele abiraha, kes õnnetusejuhtumise all wiga saades haigeks jäid.

Õnnetusejuhtumiste vastu kinnitamise eelnõu kohta tähendan ainult nõnda palju, et kinnitusejelseliste juures ka wahekohtud asusid, kuhu pooled kohtunitud tööliste poolt waliti. Nende wahekohtude ülesanne oli lahustumekute ja tülide otsustamine, mis painuti maksmise asjus kinnitusejelsi ja õnnetusejuhtumise all kannataja wahel tekkisid. Muudu oli eelnõu 2. juuni 1908. aasta seaduse ära kiri, ainult mõne wäikese muudatusega. Kinnitusejelsi maksud olid wabrikantide tанда.

Juba neil koosolekutel algasid wabrikantide asemikud järjekindlat wõitlust töölistele maksuta arstlise abiandmise vastu. Nad lubasid haigekassasse $\frac{2}{3}$ maksta, kui arstline abiandmine täieste haigekassade kätte antakse. Koosolekul puudus fiiski üksmeel.

Muidugi ei olnud kõikide nende seaduste eelnõude siis, mis Fedorowi poolt walmistatud, mitte sugugi tema radikalise seletustkirja siisuga kokkukõlas, kuid eelnõud kawatseti esimesesse riigivolikogusse anda, mis aga tegemata jäi, sest riigivolikogu aeti 9. juulil 1906. aastal laiali.

Warsti selle järele astus Fedorowi asemele kaubanduse- ja tööstuseministriks Filossofow. Müüd läksid kõik ülemalnimetatud eelnõud tema kätte. Esimene üleüldine koosolek peeti Filossofowi juhatusel 14—21. detsembril 1906. aastal ära. Seal tulid järgmist 10 eelnõu arutamise alla: 1) haiguste vastu kinnitamine, 2) õnnetusejuhtumiste vastu kinnitamine, 3) töövõimetus ja wanadusenõrkuse vastu kinnitamine, 4) kindlustamise hoiutassad, 5) tööliste palgalepingu määrused, 7) töö aeg, 7) arstline abiandmine, 8) tööstuse kohtud, 9) odawate ja termishoidliste korterite ehitamine ja 10) wabrikute ülewaltus (inspektion) ja wabrikutomisjonid. Filossofowi ülesanne oli eelnõusid töölisestüsimuse kohta wälja töötada ja teisesse riigivolikogusse anda. Seda tõendas ka minister ise koosolekul awades.

Ragu eelnõudest näha, oli minister Filossofow mõnes asjas Fedorowist weel liberaalsem, näituseks tunnistas ta töövõimetus ja wanadusenõrkuse vastu kinnitamise tarwilikuks, kuna Fedorow seda warasels pidas. Kuid wabrikantide asemikud astusid juba rohkem ühtlaselt ja ühendatult wälja. Kõige pealt tähendasid nad Filossofowi awamisefõne peale, et töölisestüsimus sugugi nii põnew enam ei olewat

ja nüüd ei olewat ka mitte aeg töllisteküsimust arutada, waid kõige pealt tuleks „agrarküsimus“ ära otjustada. Wabrikantide asemikfude eesmärk oli selge: nad tahisid agrarküsimust ette tuues eelnõude arutamist kõrwale jätta. Agrarküsimuse otjustamise tarwidust põhjendasid nad muidugi rahutustega, mis talupoegade keskel walitsesid, kuna liikumine wabrikutölliste keskel juba kiirelt raugema hakkas.

Ministri kindla tähenduse peale, et töllisteküsimust kiirelt ja mitmekülgselt läbi tuleb arutada, jäid wabrikantide asemikud küll koosolekule, kuid algasid peenelt wäljamõeldud töötatistamise, obstruktsioniga peale. Nad soowitasid kõige pealt tööwõimetuse ja wanadusenõrkuse wastu finnitamise seaduse-eelnõuga peale hakata, sest see olewat finnitamisküsimuses keskpunktiks. Nad teadsid väga hästi, et walitus just selle eelnõu wastu kõige wähem walmistatud oli. Siis soowitasid nad weel, et tölliste finnitamise piirisid töikide palgatölliste kohta laiendataks. Tõsi, nii miimesi küsimuses läksid wabrikandid oma keskel lahku, kuid järgmistes asjades walitses täielik üksmeel: 1) nad nõudsid tölliste kindlustamise hoiutassjade kõrwalejätmist, sest streigi ajal wõiksid töllised sarnasid kasjasid väga kergeste oma kasuks tarwitada; 2) haigekassade omawalitsust tuleb kiisendada ja haigekassade ja nende rahajummade üle walitsemine streigi ajal peab wabrikandi kätte minema; 3) abiraha kõige wäiksem määr tuleks $\frac{1}{8}$ päewapalgast $\frac{1}{4}$ peale alandada; 4) haigekassadest abiraha tähtaega õnnetuseluhtumiste ajal 6 nädala pealt 13 nädalani pikendada.

Suba sellel koosolekul andis walitus wabrikantide üffikute nõudmistele järele.

Umbes kolme kuu pärast pidas seesama nõukogu Filosofowi juhatusel oma koosolekuid 5—12. märtsini 1907. aastal. Eelnõude arw jäi märtsi wäiksemaks. Wabrikandid waitisid tööwõimetuse ja wanadusenõrkuse wastu finnitamise üle, kuna nad kümne nädala eest seda finnitamise küsimuse keskpunktiks pidasid. Suwitaw oletas weel juurde lisada, et seesama Timirjasew, kes 1905. aastal tööwõimetuse ja wanadusenõrkuse wastu finnitamise seaduse-eelnõu wälja töötas, nüüd wabrikantide enamuse nimel selle eelnõu wastu wälja astus. Peale Timirjasewi wäljaastumist selle eelnõu wastu, ei tulnudki see küsimus Filosofowi nõukogus enam tõsisemalt arutamise alla. Wiis seaduse-eelnõu arutati selles nõukogus läbi. Kuwendaks eelnõuks pidi tööwõimetuse ja wanaduse nõrkuse wastu finnitamise eelnõu olema, kuid minister tähendas, et see eelnõu ei olewat weel walmis. Ta lubas teda walmis teha ja tööstuse organisatsioonidele firjaliktude märkuste tegemiseks kätte saata.

Teine riigivolikogu saadeti laiali. Nõnda jäidki need eelnõud teisesse riigivolikogusse andmata.

Aprillikuul, 1908. aastal astus uueste sellekohane nõukogu kokku. Seeford juhatas seda uus kaubanduse- ja tööstuseminister F. P. Schipow. See oli arwu poolest wiies nõukogu, kuhu tölliste küsimuse arutamiseks ametnikud ja wabrikantide asemikud ühiselt kokku tulid. Sellel

nõukogul ei olnud mitte enam 10 seaduse-eelnõu arutada, nagu Silos-
sofowi nõukogul, vaid kaks seaduse-eelnõu: 1) haiguse vastu finnitam-
mine ja 2) õnnetusejuhtumiste vastu finnitamine.

Kõik need nõudmised, mis wabrikantide asemel Silossofowi nõu-
kogus ette panid, wõeli nüüd vastu. Kinnitamise piirkond muutub
kiisamaks. Wabrikud, kus aurukat laid ehk masinaid tarwitatakse ja kus
mitte alla 20 töölise ei ole, käivad finnitamise alla, kus aga aurukat-
laid ehk masinaid ei ole, seal ei tohi tööliste arv mitte alla 30 olla.
Haigekassa awamine on neile ettewõtetele sunduslik, kus mitte alla 200
töölise ei ole. Haigekassjade omawalitsus, mis eelmise eelnõu juures
kõllalt puudulik oli, kaob peaaegu täielikult ära. Teadaandmise korra
asemel haigekassjade awamise juures, seatakse lubakõlmise kord sisse.
Haigekassa eestseisuses on töölistel ainult üks heal rohkem kui wabri-
kandil jne.

Schipowi nõukogu töötas need mõlemad eelnõud walmis ja an-
dis nad 1908. aastal juulikuul kolmandasse riigivolikogusse. Neid
seaduse-eelnõusid „arutas“ riigivolikogu komisjon parun Tiefenhauzeni
juhatusel üle kahe aasta. Komisjon wõttis õnnetusejuhtumiste vastu
kinnitamise eelnõu wäikeste muudatustega vastu, kuna haiguste vastu
kinnitamise seaduse-eelnõusse rohkete „parandusi“ jnurde lisati. Wõitlus
maksuta arstlike abiandmise vastu wiidi riigivolikogu töölistele komis-
jonis lõpule. Nii abirahade maksimine kui ka arstline abiandmine anti
haigekassjade kätte. Tänuks selle eest, et wabrikandid töölistele maksuta
arstiabi andmisest peasefid, tõsteti komisjoni poolt wabrikandi haigekassa
maksu $\frac{2}{5}$ pealt $\frac{3}{5}$ peale sellest summast, mis töölistel maksawad.

Riigivolikogu üleüldisel koosolekul astus peaminister W. N. Ko-
lowtšow liialeläinud wabrikantide ihadele kindlalt vastu. Ta pidas
mõjuwa kõne, milles näitas, et wõimata on tööliste käest maksuta arsti-
abi ära wõtta. Peaministri kõne mõjus oktoobristide peale kaineSta-
walt ja wabrikantide püüded kullusid läbi. Ta see on peaministri kõige
tähtsam teenus tööliste kinnitamise asjus.

1911. aasta kewadel tulid need mõlemad seaduse-eelnõud III.
riigivolikogus arutamise alla. Ja 23. juunil 1912. aastal finnitati
Kõige kõrgemalt poolt riigivolikogu ja riiginõukogu poolt wastuwõetud
seaduse-eelnõud seaduseks.

See on lühidalt kinnituse seaduse-eelnõude ajalugu.

II.

23. juuni 1912. a. kinnitamise seadus.

Nii tunneb siis uus kinnitamise seadus ainult kahte liiki tööliste-
kinnitamist: tööliste haiguse vastu finnitamine ja tööliste õnnetuse-
juhtumiste vastu finnitamine. Esimese seaduse järele saavad töölistel
haiguse korral abiraha, teise järele õnnetusejuhtumise juures saadud

wigastuste eest, mille tagajärjel osaline ehk täieline töövõimu kaotamine oli, pensioni ehk paiukit.

Peatame esimese juures.

Nuus haiguse vastu kinnitamise seadus astub 26. augusti 1866. aasta seaduse asemele. Selle seaduse järele olid wabrikandid kohustatud neis wabrikutes ja tehastes, kus 1000 töblift oli, haigemaja 10 woodiga asutama. Oli töblifti vähem wõi rohkem, selle järele oli ka woodid, aga ikka nõnda, et 100 töblise kohta üks haigewoodi pidi olema. Peale selle seaduse olid kubermangu wabriku asjade komisjonid kohustatud Tööstuseseaduse paragr. 52. põhjal sunduslikka määrusid töblistele arstiabi andmise kohta wälja andma. (Muidugi ka termis- hoidliste ja teiste tingimiste kohta, kuid need ei ole siin praegu tähtsad.) Kui siia juurde weel Tööstuseseaduse paragrafi 102. arwame, kus ära keelatakse töbliste käest arstlike abiandmise eest maksu wõtta, siis on meil terwelt see õigus käes, mis Wenemaal siiamani töblistele arstiabi andmises maksew oli. Põhjusjoon, mis sellest õigusest terawalt filma paistab, on see, et arstiabi andmine töblistele wabrikantide kulul sündis ja wabrikantidele sunduslik oli. Kuid lifame kohe juurde, et selle abi andmine üle riigi mitte ühtlasel kõrgusel ei seisnud, waid selle järele kujunes, misjagused sunduslikka määrusid kubermangu wabriku asjade komisjon wälja andis.

Nüüd aga on haiguse vastu kinnitamise seaduse eesmärgiks töblistele haiguse korral abiraha saamist kindlustada. Abiraha maksmise korraldus on täielikult haigekassa käes. Haigekassa warandus koguneb peaaesjalikult töbliste liikmemaksust ja wabrikantide juurdemaksust. Haiguse vastu kinnitamise seaduse alla käiwad „kõik niisugused wabrikud, tehased ja mäetööstuse-, raudtee-, laewatäigu- (sisemistes wetes, jõgedes, kanalides, sisemistes meredes ja järwedes) ja tramwai ettevõtted, milles alati mitte vähem kui 20 töblift töbl on ja kus arukatmaid wõi masinaid tarwitatakse, mida looduse jõudude (wee, gaasi, elektri jne.) abil wõi jälle loomade jõu abil tegewusesse pandakse; samuti ka niisugused ülewal tähendatud ettevõtete seast, kus küll mitte arukatmaid wõi masinaid ei tarwitata, aga kus alaliste töbliste arw mitte alla kolmekümne ei ole.*)

Kinnitamise seaduse alla ei käi walitsuselohtade tööstuse-ettevõtted (Sead. kogu XVI t., 1 j., Riigianlise kohtumõistmise korra 1892. a. wäljaande § 1282) ja üleüldiselt tarwitamiseks awatud raudteede töös- e ettevõtted.

Nõnda siis ei käi uue kinnitamise seaduse alla kroonu wabrikud, Balti, Musta ja Walge merede laewatöblised, põllutöblised, äriteenijad, ehitustöblised, weotöblised, käsitööstuse-ettevõtted, majateenijad, trahteri- teenijad, haigemajateenijad jne.

*) Paragr. 14. põhjal on kinnitusendunokogul õigus isekrallistel korwadel ka neid ettevõtteid kinnitamise seaduste alla paigutada, kus vähem kui 20—30 töblift on. Alla 10 töblise ei käi ettevõtted mitte milgil tingimisel kinnitamise seaduse alla.

Sensitwode ja linnaomavalitsuste ettevõtted käivad finnitamise seaduse alla.

Kui ettevõtte mitmest tööstuseharust koos seisab, siis loetakse igat tööstuseharu nagu iseseisvaks ettevõtteks ja ta käib ainult siis uue finnitamise seaduse alla, kui ta neid tundemärkeid avaldab, mis ülemal tähendaksime. Käib ettevõtte finnitamise seaduse alla, siis käivad ka kõik need töölised finnitamise alla, kes ettevõtet teevad. Ettevõtte töödets nimetatatakse neid töölisi, ilma milleta see ettevõtte töötada ei saaks.

Umbkaudu arvatud käib uue finnitamise seaduse alla ainult kuni 2 $\frac{1}{2}$ miljoni töölisi. Koostide teiste töölise kohta jäävad endine seadus ja endised määrused maksma.

Haigekassa asutatakse iga wabriku ja tehase juurde, kus mitte alla 200 töölise ei ole. Need ettevõtted, kus alla 200 töölise on, ühinevad ja asutavad ühise haigekassa. Uus seadus tunneb haigekassade tüüpustest ainult ühte — wabriku juures asuvat haigekassat ehk wabrikuhaigekassat*). Maksjude maksmine haigekassasse on mõlemale poolele sunduslik. Töölised maksavad 1—3 protsenti oma teenitud palgast, kuna wabrikandid sellele summale $\frac{2}{3}$ juurde lisavad, ehk teise sõnaga, haigekassas on kolm osa töölise ja kaks osa wabrikantide raha. Haigekassades, kus liikmeid üle 400 on, maksavad töölised 1—2 protsenti ja ainult neis haigekassades, kus liikmeid alla 400, võib maksu kuni 3 protsendini määrata. Haigekassa maksu kui ka üleüldise haigekassa sisetamise korralduse määrab tema põhjustiri kindlaks.

Abiraha makstakse haigekassast töölisele haiguse korral (kui haige tööl ei käi), sünnitamise, maamise ja wigasaamise korral. Abiraha haiguse ja wigasaamise korral on perekonnaga inimesele $\frac{1}{2}$ — $\frac{2}{3}$ palka ja ühiskutele $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ palka**). Abiraha makstakse senitaua, kuni haige terveks saab, aga mitte kauem kui 26 nädalat järgimööda. Kui haigus järgimööda ei tasta, siis võib haigekassa liige aasta jooksul 30 nädalat abiraha saada. Wabrikus ettetulnud õnnetu sejuhtumise juures wigasaamise korral maksab haigekassa töölisele 13 nädala jooksul abiraha samal määral, mis haigusegi korral.

Sinnitamise seaduse eelnõude ajalugu puudutades nägime, et see määr alguses 6 nädalat oli, kuni ta viimaks 13 nädalani läks. On ammugi ja kindlate arvude najal selgeks tehtud, et wabrikutes ettetulewate õnnetu sejuhtumiste juures wigasaanud töölised kas koguni terveks saavad ehk invaliidideks jäävad. Terveks saajate arv on müüduki kõige suurem. Ja kõigile neile, kes wabrikus kudagi wigasaades

*) Utmutseks erandiks on haiguse vastu finnitamise seaduses paragr. 22, mille põhjal mitut töötawat haigekassat ühelt ühelt kassaks ühendada võib, kui tööstuse-ettevõtete omanikud ja ühendatawad haigekassad sellepärast iseseisvaks kokku lepivad ja töölise finnituseasjade komisjon selleks oma nõusolemist avaldab.

***) Ühiskute all tuleb neid mõista, kes ühinda elavad. Selle juures aga alla 15 aastat wanad õed, wannad (haig. w. finnit. sead. par. 54), wäljaspool abielu sündinud lapsed, kaswanditud ehk kasulapsed, wanemad, waesedlapsed ehk sugulased objektidest ülesminewast jonest elavad, neid ei loeta ühiskuteks.

haigeks jäänud, makstakse haigekassast, kuhu töölised wabrikantidest suurema summa makswad, kolmeteistkümnne nädala jooksul abiraha.

Sünnitamise korral makstab haigekassa sünnitajale abiraha poole kuni terve palga suuruses 2 nädalat enne ja 4 nädalat pärast sünnitamist. Abiraha makstakse siis, kui naisterahwas kolm kuud enne sünnitamist wabrikus tööl olnud. Peatame siin kohe ühe väga tähtsa punkti juures, mis wabrikantid wastutusele wõtawad, kui nad naisterahwaid enne nelja nädalat peale sünnitamist tööle lasewad hakata. Süüdlased langewad nuhtluse seaduse paragr. 1404¹ põhjal karistuse alla, mis kuni üks kuu aresti ehk kuni 100 rbl. trahwi määrab. See on tegelikult elus juur kergitus. Siinamaani olid niisugused nähtused kohutawalt sagedased, kus naine wabrikus kudumiselgede taga sünnitas ja juba nädala ehk kõige rohkem paari pärast samade telgede juures hommikust õhtruni ehk õhtust hommikuni tööd tegi.

Abiraha haigekassa liikme matuse korral makstakse 20—30-kordse päewapalga suuruses sellele wälja, kes surnut matab.

Uus sündinud seadus kindlustab abiraha saamise ainult haigekassa liikmetele, kuid haigekassa liikme perekonnaliikmete haiguse korral ei ole abiraha maksmine haigekassal sunduslik, aga siiski lubab seadus (paragr. 43) haigekassal ka perekonnaliikmetele haiguse korral abiraha maksta, sünnitamise korral aga ainult haigekassa liikme naisele. Wuidugi tuleb sellekohane määrus põhjuskirjasse paigutada, muidu ei saa perekonna liikmetele abiraha maksta. Niisuguste abirahade peale ei tohi aga mitte rohkem kui üks kolmandik haigekassa aastastest sissetulekust ära kulutada.

Wäga tähelepanemise wäärt on, kudas uus seadus haigekassa sisetulekust korralduse on loonud.

Haigekassa asju juhivad kaks ajutust: peakoosolek ja eestseisus. Wiimane on täidesaatew ajutus, kes peakoosoleku juhtnöwride mööda talitab. Mitte kõik haigekassa liikmed ei wõta haigekassa peakoosolekust osa, waid ainult walitud wolinikud. Olgugi küll, et haigekassa peakoosolekul waliud tööliste wolinikud on, kuid siiski puudub haigekassadel omawalitsus peaaegu täielikult. Seadus on väga mõjukalt wabrikantide kasudele kaitset muretšenud, kuna töölisel sarnasest kaitsest ilma on jäänud. Toome need paragrafid seadusest ära, mis seda ütlekust lõendawad ja ühtlasi haigekassade sisetulekust korraldust kujutawad.

Paragr. 87. Wolinikka walivad haigekassa liikmed eneste keskest nii suurel arwul, nagu kassa põhjuskirjas määratud on, kuid mitte üle 100 inimese. Walimisekord ja wolinikkude wolituse tähtaeg määratakse põhjuskirjas kindlaks. Igal wolinikul on peakoosolekul ainult üks heal; healeidigust ei tohi teisele isikule edast anda.

Paragr. 88. Ettewõtte omaniku asemikud määratakse tema enese poolt kassa liikmete ehk eraisikute hulgast. Ettewõtteomanik wõib ka seda õigust tarwitamata jätta, et oma asemikku peakoosolekule määrata. Ettewõtteomaniku asemikkude nimetiri teatatakse haigekassa eestseisusele enne

iga peakoosoleku algust. Ettevõtteomaniku asemikud on peakoosolekul kats kolmandiku töliste volinikkude healt, kes peakoosolekul viibivad. Ettevõtte omaniku üksikute asemikkude healte jaotamine oleneb ettevõtte omaniku tahtmise järele.

Paragr. 90. Peakoosoleku juhatajaks on ettevõtte omanik ehk tema poolt selleks määratud isik. Ettevõtte omanikul on õigus peakoosoleku juhatamisest tagasi astuda; jarnajel korral võib peakoosolek juhataja koosolekust osavõtjate keskel. Üleüldiste haigekassade peakoosolekute juhatamise õiguse üle lepivad ettevõtete omanikud eneste vahel kokku.

Paragr. 92. Peakoosolek otsustab küsimused liht healtenamusega ära; kui healed pooleks lähewad, siis otsustab juhataja heal. Haigekassa põhjuskirja muutmisesse ehk haigekassa liitwiderimisesse puutuwad küsimused, otsustatakse mitte wähem kui kahe kolmandiku healtenamusega.

Siisame neile paragrafidele weel ühe juurde, mis seletab, kudas haigekassa põhjustiri tekitab, siis on pilt täielik.

Paragr. 28. Põhjuskirja projekt seatakse kokku: üksiku, eraldi asuwa haigekassa jaoks ettevõtte omaniku poolt; ühijuse haigekassa tarwis ettevõtete omanikkude poolt ühijel kokkuleppimisel; enne projekti kokkuseadmist tuleb ettevõttes tööl olewate isikute volinikkude arwamist selle asja kohta ära kuulata.

Nõnda siis kuulawad wabrikandid enne haigekassa põhjuskirja projekti kokkuseadmist töliste volinikkude arwamise ära, kuid nad ei ole seaduse järele põrmugi kohustatud neid arwamist tähele panema. Sellega on wabrikandil täieline wõimalus niisugust haigekassa põhjuskirja kinnitusele jaata, mis talle kõige soowitawam on. Edasi. Wabrikandi asemikkudel on peakoosolekul $\frac{2}{3}$ healt töliste volinikkude healt. Ütleme tölistel on peakoosolekul 45 voliniku. Sellega wabrikandil 30 asemiku. Põhjuskirja muutmiseks on aga $\frac{2}{3}$ healtenamust tarwis. Kui isegi kõik tölistel ühelmeel healetawad, siis jääb neil ikkagi 5 healt puudu, sest $45 - 30 = 15$ healt ja $\frac{2}{3}$ sellest on 50 healt.

Ja kõigi selle juures wõiwad wabrikandid peakoosolekule erasikuid jaata, haritud ja asjatundjaid isikuid, kes töliste volinikkudega wäga heade tagajärgedega waielda suudawad. Muidugi oleks see ainult haigekassade kasuks, kui haritud isikud tema tegevusest osa wõtawad, kuid siis olgu ka tölistel õigus erasikuid oma volinikkudeks haigekassa peakoosolekule jaata. Et aga tölistel seda õigust ei ole, siis on nende kasud haigekassa peakoosolekul palju nõrgemalt kaitstud kui wabrikantide omad. Samasugune on lugu ka haigekassa eestseisuses, kus tölistel ainult üks heal rohtem on, kui wabrikandil. Pealegi wõib wabrikant ehk tema asemik ka eestseisuses juhatajaks olla. Kõigile sellele

fronniks on veel see, et haigekassa warandus ja wäärtasjad wabrikandi hoiu all seisawad.

Seadus on wabrikandile haigekassa asjus suured õigused annud, kuid tegelik elu suurendab neid veel rohkem. Wabrikant võib wastumeelse töölise wabrikust lahti lasta ja sellega on tööline ka haigekassa liikmete hulgast wälja arwatud. Sel teel võib wabrikant peagi wastumeelsetest haigekassa eestseisuse liikmetest lahti saada.

Haigekassa peatoosoleku ja eestseisuse tegewuse järele walwab kinnitusekomisjon. Kinnitusekomisjoni juhatajaks on kuberner ja liikmeteks: kubneri abi, kroonu palati juhataja, ringkonnakohtu prokurdr, wanem wabrikainspektor, arstiwalitsuse inspektor, üks sisemiste asjade ministri poolt nimetatud liige, wabrikainspektor, teada kaubanduse- ja tööstusminister määrab, kaks kubermangu semstwo asemikku, üks linnawolikogu asemik, kaks wabrikantide asemikku ja kaks haigekassa liikmete asemikku.

Kinnitusekomisjonil on haigekassade asjus laialine wõimupiir. Ta annab luba ühte haigekassat teisega ühendada ja üleüldse kinnitab haigekassa peatoosoleku otsused ära ehk jätab kinnitamata.

Kõrgematks asutuseks kinnitamise asjus on kinnituse nõukogu, kes Peterburis asub. Kinnituse nõukogu juhatajaks on kaubanduse- ja tööstusminister, liikmeteks 14 kõrgemat ametnikku, üks Peterburi semstwo ja üks linnawolikogu asemik, wiis wabrikantide ja wiis tööliste asemikku. Kinnituse nõukogu walwab üleüldse kinnitamise seaduste täitmise järele. Kinnitusekomisjoni otsuste peale võib kinnituse nõukogusse kaebada.

See on lühikestes joontes haigekassade sisemine korraldus.

Haiguse wastu kinnitamise seadus puudutab ka tööliste arstlike abiandmise küsimust.

Uue seaduse järele on wabrikant, nagu ennegi, kohustatud arstimise kulud kandma. Siiski annab uus seadus wabrikantidele tähtsa kergituse, mis neile 1866. aasta seadus mitte ei annud. Wiimane nõudis, et wabrikandid haigemajad wabrikute juurde ehitaks; uus seadus ei nõua seda mitte, veel rohkem, ta ei kohusta ka wabrikantide haigemajadega lepingusse astuma, waid jätab selle täieste wabrikandi südametunnistuse hooletaks. Kui wabrikant oma hea tahtmise järele haigemaja ülewal ei pea ja ka ühegi haigemajaga lepingusse ei astu, et tema wabriku töölisti finna tarbekorral wastu wõetaks, siis on töölistel õigus samasel alusel arstlik abi haigemajas saada, nagu teisedki elanikud. Jah, töölistel on õigus samal alusel haigemajas abi leida, nagu teisedki linna elanikud! Ühte ja tore lause. Aga räägitakse ka rahwa keskel, et igäihel olla ühesugune õigus rikkaks saada. Rahju ainult, et kõik seda õigust tarwitada ei saa. Samasugune lugu on ka töölistel haigemajas arstimiseks peaseada. Wabrikant on kohustatud semstwo ja linna haigemajadele, kui tema wabrikutöölised seal endid arstide, arstimise ja ülespidamise kulud maksma. Maks haige eest ööpäewa pealt on kindlaks määratud. Kui aga haigemajad liig wähe on, näituseks olgu Tallinn, kus isegi linna haigemaja puudub, siis on töölistel tege- likult wõimalus ära wõetud haigemajas peaseada, sest erahaigemajad,

tus maks kallim, ei taha juba sellepärast mitte töölist vastu võtta, et wabrikandi käest nii suurt maksu ei saa, ruumipuudusest veel rääkimata, mis Tallinna erahaigemajades väga sagedane nähtus olewat.

Uus seadus kohustab wabrikanti ainult neli kuud tööliste eest haigemaja kulufid kandma. On aga tööline kauem aega haige, ja ei käi töö, siis wabrikant ei ole talle kohustatud enam arstlist abi andma ega ka haigemaja kulufid mitte maksta. Minult efsalgse ja ambulatoorse abiandmise eest peab wabrikant hoolitsema, kas sellekohased ruumid wabriku juurde ajutama ehk lähedal olevate sellekohaste asutustega lepingusse astuma. Tööliste perekonna liikmed maksuta arstiabi wabrikandi käest ei saa.

Kui kõite seda koftu võtta, siis näeme, et uus seadus paljudes kohtades, kus ariline abiandmine paremine korraldatud, veel vähem patub, kui töölistes juba praegu saawad. Minult neis kohtades, kus töölistes wabriku poolt maksuta arstlist abi ei saa, loob uus seadus selleks kindlama korralduse ja toob töölistele teatud määral kergitust. Sellepärast on ka väga arusaadav ja loomulik, et suuremates tööstusekohtades töölistes püüawad võimalikult suuri haigekasjaid ajutada, näitujets terve linna jaoks ühe haigekasja, ja siis arstlist abiandmist haigekasja kätte võtta. Minult suure liikmete arvu juures on haigekasjal võimalik suuremaid abirahastid oma liikmetele maksta ja korraldust haigekasjas paremale järjele tõsta. Pealegi ei seija ühine haigekasja nii otsekohe wabrikandi mõju all ja kõigil haigekasse wolinikkudel ei tule seal mitte oma peremehega asju ajada, waid teiste wabrikantidega, kes wabrikantide poolt walitud.

Zuba seegi oleks haigekasja omawalitsuse küsimuses wäikene samm edasi, kuid siamaani ei ole see töölistel mitte kuskilgi veel lorda läinud, kuigi üleüldise haigekasja nõudmine on tööliste poolt igal pool üles seatud.

(Järgneb.)

Niisni-Nowgorodis olevate masinisti- ja ahjukütjakursuste põhjuskiri.

§ 1. Masinisti- ja ahjukütjakursustel, mis Põhja aurufatalde järelewaatamise Seltsi poolt Niisni-Nowgorodis on asutatud ja nimetatud Seltsi poolt ülewal peetakse, on sihiks õppijaid ette walmistada masinate ja aurufataldega ümberkäimiseks.

§ 2. Kursused käitwad kaubanduse- ja tööstusministeriumi spetsjalonna alla.

§ 3. Kursustel õpetatakse tarwilisi teadmisi aurumasinatest, fiseemise põlemise lätkajatest (mootoritest) ja aurufataldest, niisamuti ka aurufatalde ja masinate ehitamise, pidamise ja ülewaatamisesse puutuwatest seadusemäärustest.

§ 4. Opeplaan ja täeline õpekawa töötatakse kursuste juhataja poolt wälja ja kinnitatakse ära kaubanduse- ja tööstusministeriumis.

§ 5. Kursuste juures on: mehanika töököjad, mitmesugused õpe-
abinõud (pildid, joonistused, mudelid j. m.), niisamuti ka eriteadusline
raamatukogu.

§ 6. Kursustele võetakse vastu firjaoskajaid isikuid, rahvuse,
usutunnistuse ja seisuse peale vaatamata, mitte nooremalt kui 17-aas-
taselt, kui nad tunnistuse ette panewad, et nad mitte vähem kui kuus
kuud on masinate ja katalbe järelewalwamise ja parandamise juures töös
olnud.

§ 7. Õpeaja pikkus on kolmest kuni viie kuuni.

§ 8. Kursustele võetakse terve aasta jooksul vastu.

§ 9. Õpemahtu kõrguse määrab kursuste asutaja ja kinnitab
kaubanduse- ja tööstusminister.

§ 10. Õpemahtu makstakse ette ja teda ei makseta iialgi tagasi.

§ 11. Õpetamine on terve aasta läbi, peale pühapäewade,
pühade ja tabelipäewade.

§ 12. Kursuse lõpetajad ja sellekohase eksami tegijad saavad
selle kohta tunnistuse kursuste juhataja ja kõigi õpetajate allkirjadega
ja kursuste pitseriaga.

§ 13. Kursuste juhatamine on Põhja Selti eestseisuse poolt
walitud kõrgema tehnilise haridusega isiku käes, keda kaupanduse- ja
tööstusminister juhataja ametisse kinnitab.

§ 14. Kursuste õpetajad kutsutakse ametisse Selti eestseisuse
nõusolemisel ja kaupanduse- ja tööstusministeriumi õpeosakonna kinni-
tamisel.

§ 15. Õppijad täidawad nende tarwis maksma pandud määrusi
ja käsutusi. Need määrused seab kursuste juhataja kokku ja paneb
kaupanduse- ja tööstusministeriurile kinnitamiseks ette.

§ 16. Kursustel on oma pitser oma nimetusega.

§ 17. Kursuste juhataja paneb iga aasta kursuste tegevuse kohta
täielise aruande kaupanduse- ja tööstusministeriumi õpeosakonnale ette.

Kaardimängu keeld raudtee rongides.

18. aprillist j. a. maksab linnade ümbruskonnas liikuwates ron-
gides (въ поѣздахъ пригороднаго сообщенія) järgmine määrus,
mis Wenemaa raudteede üleüldise seaduse § 155 põhjal raudtee-asjade
nõukogu ja teedeministri poolt maksma on pandud.

Zgasugune kaardimäng linnade ümbruskonnas liikuwates rongides
on keelatud. Kui aga rongisaatjad (konduktorid) kaardimängijaid nime-
tatud rongides tähele panewad ehk kui keegi sõitjatest neile (rongisaat-
jatele) kaardimängust teada annab, siis panewad nad mängijatele ette
kohe mängu järele jätta. Kui need mängu järele ei jäta, siis on ron-
gisaatja esimeses rongi peatamisejaamas kohustatud raudtee jandarmi
mängijate juurde kutsuma protokollu tegemiseks ja süüdlaste seadusli-
kule, wastutusele wõtmiseks.

Senati administratsiooni-departemangu seletused.

Kas politseil on õigus seltside eestseisuste koosolekul viibida? Peterburi metallitööstuse töölise-ühisuse eestseisus palus hiljuti kohaliku linnapealikut, et see oma nõudmise tagasi võtaks, mille järele tähendatud ühisuse eestseisuse koosolekul viimasel ajal igakord politseinik pidi viibima. Linnapealik jättis palve tähelepanemata. Selle peale tõstis töölise-ühisuse eestseisus senatis linnapealiku tegevuse kohta kaebust, milles seletatakse, et politseil õigus on küll avaliklududel koosolekul viibida, aga mitte ametlikult registreeritud seltside eestseisuste koosolekutel, sest et neid koosolekuid avalikludets ei või pidada. Senatile antud seletuses tähendab linnapealik, et tähendatud ühisuse eestseisuse koosolekute näol töölised revolutsioonilisi koosolekuid peavad, mis pärast politseil juuresolek nendel koosolekutel tarvilik olewat.

Senat leidis aga töölise-ühisuse eestseisuse kaebuse põhjendatud olewat ja muutis linnapealiku määruse.

— 28. novembril läinud aastal oli senatis August Kivi, August Waino ja Eduard Sööti taebtus Liivimaa kubermangu seltsiasjade komisjoni otsuse vastu läbiwaatamise all. Tähendatud seltsiasjade komisjon oli „Tartu Trükitöölisesteltsi“ põhjuskirja kahel korral registreerimata jätnud, esimesel korral sel põhjusel, et põhjuskirja 51. punkt küllalt selgelt välja ei olewat öeldud; teist korda ei olnud komisjon oma otsust registreerimata jätmises ülepea mitte motiveerinud. Senat leidis, et kui kubermangu seltsiasjade komisjonile võimalus anda omawoliliselt nii mitu korda kui tahab ühe seltsi põhjuskirja registreerimata jätta, siis see 1906. a. 4. märtsi seltside ja ühisusle seaduse punkt 4 rikkumise võimalikuks teeks, mis ütleb, et kubermangu seltsiasjade komisjon põhjuskirja ühe kuu jooksul läbi waatama peab. Peale selle on senat mitu korda seletanud, et kubermangu seltsiasjade komisjonid põhjuskirjaid kinnitamata jättes karwa pealt ära näitama peavad, kus ja milles wead seisawat, et seltsi asutajad neid näpunäiteid tarvitada võiksid. Selle peale waadates otsustas senat Liivimaa kubermangu seltsiasjade komisjoni otsuse põhjendamataks tunnistada, ümber lükata ja samasele komisjonile uueks läbiwaatamiseks anda.

Senati kassatsiooni-departemangu seletused.

Kreposti-poslinad talumaa kinnitamise juures.

Senati 1 ja 2 kassatsiooni-departemangude üleüldisel koosolekul tuli küsimus arutamisele: kas tuleb Poslina-seaduse § 243, tähenduse 3. põhjal (1909 aasta järg, 1909 o. 24. mai seaduse § 4) Kreposti-poslina maksimisest wabastada, kui Balti kubermangudes talupoeg oma nimele talumaa kohta tahab kinnitada, mis mõisast on ära lahutatud ja iseiswaa hüpoteegi-üksuse sünnitab?

Üleüldine kogu vastas selle tähtsa küsimuse peale eitawalt. Nii on siis poslina maksimine nimetatud korral funduslik.

Wastutaw toimetaja: Joh. Reinthal.
Wäljaandja. Eesti Kirjastuse-Ühisus „Ühiselu“.